

УДК 378.011.3-051:796]:37.018.4

Оксана Даниско, м. Полтава

DOI: 10.33989/2226-4051.2019.19.169811

ORCID: 0000-0003-4040-562X

ЯКІСТЬ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті визначено й схарактеризовано показники якісного змішаного навчання та теоретично обґрунтовано їх потенціал у підвищенні ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. На основі аналізу та узагальнення зарубіжної наукової літератури з'ясовано ключові показники якості змішаного навчання, що взаємодіють як лінійно, так й ітеративно – персоналізація, майстерність, високі очікування, володіння (управління) студентами власними знаннями. Прогностична екстраполяція означених складників на вітчизняну практику вищої освіти засвідчує, що змішане навчання можна визначити якісним, якщо воно задовольняє такі вимоги: 1) базується на врахуванні індивідуальних потреб, мотивів, інтересів і здібностей кожного студента; 2) передбачає планомірне формування базових компетенцій на основі попереднього досвіду; 3) забезпечує досягнення студентами вимог державних стандартів, успішне засвоєння освітньо-професійної програми; 4) сприяє формуванню у майбутніх учителів фізичної культури активної суб'єктної позиції у самоорганізації індивідуальної освітньої траєкторії, відповідальності за результати навчання, здатності творчо використовувати здобуті знання, уміння й навички в подальшій професійній діяльності.

Ключові слова: змішане навчання, професійна підготовка, майбутні вчителі фізичної культури, якість освіти.

Постановка проблеми. Необхідність реформування сучасних університетів як провідних закладів професійної підготовки майбутніх учителів нової української школи зумовлює вивчення питання включення у вітчизняний освітній простір новітніх форм, методів і засобів, що змінюються під впливом розвитку інформаційно-комунікативних технологій. Останні дослідження переконливо доводять, що «ефективність модернізації системи освіти і професійної підготовки значною

мірою залежатиме від того, наскільки вища школа звільниться від шаблонів старих ідей» (Ніколаєнко, 2006, с. 11).

Упродовж останнього десятиліття світовий рейтинг інноваційних освітніх трендів очолює змішане навчання як методика, технологія та сукупність комбінованих моделей організації навчального процесу в сучасних умовах глобалізації та цифровізації. Проте змішане навчання як педагогічне явище недостатньо досліджене у вітчизняній науці. Найменш висвітлено складники якості змішаного навчання крізь призму прогнозування потенціалу підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні засади змішаного навчання досліджували такі вітчизняні науковці, як К. Бугайчук, В. Кухаренко, Н. Морзе, О. Рафальська, Ю. Триус та ін., а також зарубіжні – М. Горн, Б. Гренберг, М. Дрісколл, К. Проктер та ін. Необхідність підвищення якості вищої освіти в контексті сучасних освітніх вимог і в умовах зміни освітньої парадигми висвітлено в дослідженнях В. Бикова, О. Гулай, С. Калашнікової, В. Ніколаєнка та ін. Важливість оновлення практики професійної підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти обґрунтовано у працях І. Грінченко, О. Дубасенюк, Л. Семеновської, Н. Ничкало, О. Пехоти та ін.

Окремі аспекти проблеми професійної підготовки вчителів фізичної культури в контексті цифровізації вищої школи розробляли Р. Ахметов, Л. Сущенко, П. Хоменко, Г. Шандирось, В. Шандирось, Б. Шиян та ін. Дослідники одностайні в думці про те, що вагомим чинником підвищення якості освіти є використання сучасних технологій навчання, втім їх застосування у фаховій підготовці педагогічних фізкультурних кадрів в мовах змішаного навчання не отримало належного висвітлення в науково-методичній літературі, що підкреслює необхідність та актуальність наукових пошуків у цьому напрямі.

Мета статті – схарактеризувати показники якості змішаного навчання та теоретично обґрунтувати їх потенціал у підвищенні ефективності процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Емпіричний аналіз досліджень засвідчує, що вчені відзначають неоднозначність онтології змішаного навчання та багатомірність інтерпретації цього педагогічного феномену. Найбільш повно означене питання висвітлено в зарубіжній науковій літературі. Так, М. Дрісколл визначає змішане навчання як поєднання різних методів навчання та педагогічних підходів (Driscoll, 2002). Дослідник К. Проктер розуміє змішане навчання як «ефективне поєднання різних способів доставки навчального матеріалу» (Procter, 2003). Згідно з Г. Смітом та Х. Кюрхеном (Smith and Kurthen, 2007), змішане навчання – це метод дистанційного навчання, у якому використовується комбінація цифрових та традиційних освітніх технологій. На думку науковців Б. Коліза та Дж. Мунена, змішане навчання є гібридом традиційного та електронного навчання, коли процес навчання відбувається як в аудиторії, так і в мережі Інтернет, і де онлайн-компонент є органічним продовженням очної взаємодії (Colis and Moonen, 2001, с. 3). Резюмуємо, що вищенаведені визначення змішаного навчання часто містять вимогу, що деякі очні (традиційні) заняття мають бути замінені на онлайн-діяльність (або електронне навчання), що може відбуватися як синхронно, так і асинхронно.

Таким чином, значна кількість визначень дозволяє трактувати змішане навчання як інтеграцію традиційного та електронного навчання.

Згідно з даними зарубіжних досліджень (Davis and Fill, 2007; Oh and Park, 2009; Tayebinik and Puteh, 2012 та ін.) змішане навчання дозволяє більш ефективно структурувати навчальний матеріал та час для його вивчення, диференційовано організувати групову та індивідуальну освітню взаємодію, створювати активні й гнучкі освітні середовища, що змінюють досвід і результати навчання. Перевагами використання змішаного навчання є доступність знань, навчальна колаборація між учасниками освітнього процесу, підвищення у студентів пізнавального інтересу та задоволення від навчання, економічна ефективність.

Таким чином, важливою перевагою змішаного навчання є створення інтегрованого освітнього середовища, що поєднує в

собі найкращі аспекти традиційного (класичного, очного) та електронного (дистанційного, онлайн) навчання. У такий спосіб утворюється гармонійний баланс між опосередкованим онлайн-доступом до системи знань і безпосередньою міжособистісною освітньою взаємодією. Тож змішане навчання передбачає гнучкий підхід до розробки курсу чи освітньої програми, пропонуючи самостійне навчання без повної втрати особистих контактів.

М. Дрісколл (Driscoll, 2002) визначив три види змішаного навчання з точки зору різних концептуальних підходів:

1. Самонавчання за допомогою електронних ресурсів і з підтримкою педагога (інструктора, тьютора, фасилітатора), спрямоване на розвиток конкретних знань і навичок;

2. Особистісно-орієнтоване навчання, що поєднує різні методи і засоби формування особистості студента, його поведінки та соціальної активності;

3. Компетентнісне навчання, що поєднує цілі (заплановані результати навчання) з підходами та механізмами їх ефективного формування.

Отже, змішане навчання є спеціально організованим процесом формування знань, умінь і навичок студентів, що інтегрує різні педагогічні теорії, стратегії, моделі, технології, ресурси. Організація такого навчання в закладах вищої освіти вимагає вдумливого підходу. У цьому аспекті важливим є визначення та характеристика показників якості змішаного навчання як інноваційної педагогічної концепції.

Термін «якісне змішане навчання» в науковий дискурс уведено американськими дослідниками М. Горном, Б. Гренбергом та Р. Шварцем (Horn, Greenbtrg, Shwartz, 2018). Автори виокремили чотири базові показники, що забезпечують ефективність такого навчання (див. рис. 1). Розглянемо їх більш детально в контексті професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Важливою характеристикою якісного навчання є *персоналізація*. Під цим терміном розуміється реалізація принципів індивідуалізації та диференціації, коли організація освітнього процесу відбувається з урахуванням потреб кожного студента, а не всієї групи чи курсу загалом.

*Рис. 1. Показники якісного змішаного навчання
(за М. Горном, Б. Гренбергом, Р. Шварцем)*

Погоджуємося з думкою О. Сірмана про те, що специфіка підготовки майбутнього вчителя фізичної культури ґрунтується на об'єктивних закономірностях фізичного виховання (формування рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей і паралельно засвоєння знань із конкретних навчальних дисциплін), на відповідних педагогічних принципах (систематичності, доступності й індивідуалізації, прогресування) і потребує забезпечення індивідуальної траєкторії навчання й професійного розвитку (Сірман, 2013, с. 2). В сучасних умовах саме змішане навчання здатне задовольнити цю вимогу, оскільки використання новітніх освітніх технологій дозволяє не лише створювати доступні навчальні матеріали (електронні підручники, навчальне відео, віртуальні симулятори, онлайн-тести тощо), а й за потреби адаптувати їх до інтересів та здібностей кожного студента. Наприклад, розробляти та добирати індивідуальні диференційовані завдання і вправи, організовувати навчання у зручній для студента формі (обговорення в аудиторії, вебінар, відеолекція тощо), надавати швидкий зворотній зв'язок через автоматизацію процесів управління і контролю електронними ресурсами. Це дозволяє студентам працювати у зручному місці, у зручний час,

зосереджуватись на цікавих або проблемних питаннях, що забезпечує індивідуальну траєкторію освітньо-професійного становлення.

Другим показником є *майстерність*. Автори під цим терміном розуміють оволодіння студентами певними знаннями, вміннями та навичками, необхідними для вивчення й опрацювання подальшого матеріалу. Дослідник М. Горн (Horn, 2013) наводить ілюстративну аналогію на прикладі формування спортивної майстерності в східному одноборстві кунг фу, що має рівневу структуру. Так, для того, щоб отримати новий пояс, спортсмен має засвоїти кілька різних фундаментальних технічних та тактичних прийомів, набути відповідної фізичної підготовленості тощо. В освіті ці вимоги називаються «стандартами», що визначають конкретну суму результатів навчання на певному кваліфікаційному рівні. Отже, оволодіння «майстерністю» в змішаному навчанні базується на засадах системного та діяльнісного підходів, урахуванні принципів наступності та послідовності й передбачає планомірне формування базових компетенцій студентів як «певної норми, досягнення якої може свідчити про можливість правильного вирішення якого-небудь завдання» (Головань, 2008, с. 13).

В умовах змішаного навчання формування досягнення певного рівня «майстерності» майбутніх учителів фізичної культури реалізується, насамперед, через використання модульної технології, в основі якої – «поетапне засвоєння студентом функціональних одиниць професійної діяльності» (Пастернак, 2004, с. 34). На практиці це означає, що студент переходить на наступний рівень навчання лише після того, як опанує попередній матеріал. Студент має зосередитись не стільки на термінах вивчення певної теми чи блоку модуля (приміром, до наступного тижня або до середини семестру), скільки на глибині засвоєння змісту інформації. Йому не потрібно чекати конкретної дати контролю (проміжного чи підсумкового), бо він може підтвердити свій рівень знань, умінь і навичок як тільки виконає всі обов'язкові завдання і буде готовий продемонструвати найбільш відповідний освітнім стандартам результат навчання. Отже, відкритість електронних навчальних ресурсів робить змішане

освітнє середовище більш гнучким, адже студент може працювати з ними в позааудиторний час, за потреби переглядати та вправлятися стільки разів, скільки потрібно, а викладач – віддалено прослідковувати і контролювати прогрес. У такий спосіб студент отримує можливість збагатити свій пізнавальний досвід і навчатися у зручному для себе темпі.

Третім показником якості змішаного навчання є «*високі очікування*» (Horn, Greenbtrg, Shwartz, 2018). Аналіз наукових джерел (Cotton, 1989; High Expectations, 2013) дозволяє стверджувати, що концепція високих очікувань ґрунтується на філософсько-педагогічній думці про те, що кожен студент, незалежно від пізнавальних, гендерних, соціальних чи економічних відмінностей, здатен засвоїти освітню програму та виконати навчальний план. У сфері зарубіжної освіти термін «*високі очікування*», як правило, передбачає забезпечення можливостей кожному студентові досягти високих освітніх стандартів, установлених до певної кваліфікації чи рівня підготовки. Передовсім ідеться про превенцію неуспішності, постановку цілей, супровід і підтримку кожного студента у досягненні запланованих результатів навчання, формування позитивної академічної мотивації, виховання значущих особистісних і професійних якостей шляхом створення ситуацій успіху, впровадження нових методик викладання, використання інноваційних освітніх технологій.

Очевидно, що цей показник тісно пов'язаний із двома попередніми (*персоналізація, майстерність*) і реалізується на засадах особистісно-орієнтованого підходу. Вітчизняні науковці (Дубасенюк, 2012; Качалова, 2007 та ін.) виокремлюють такі ознаки особистісно-орієнтованого підходу: організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії; створення умов для самоактуалізації особистості; забезпечення зовнішніх і внутрішніх мотивів; отримання задоволення від вирішення навчальних завдань і завдань у співпраці з іншими суб'єктами освіти; забезпечення умов для самооцінювання і саморегуляції; перенесення акценту у функціях педагога на позицію фасилітатора.

Змішане навчання, що дозволяє створювати комбіновані освітні середовища, повною мірою здатне задовольнити означені характеристики у процесі професійної підготовки майбутніх

учителів фізичної культури. Так, виявлення освітніх потреб і рівня підготовленості студентів можна здійснювати як під час спостережень, бесід, дискусій в аудиторії, практичних занять у спортивній залі чи в аудиторії, так і в процесі самостійного (дистанційного) виконання ними онлайн-ових дидактичних вправ, вікторин різного рівня складності. Якщо рівень не відповідає стандартам, то завдяки використанню цифрових і хмарних технологій студент отримує можливість повторно опрацювати базовий навчальний матеріал допоки не засвідчить його засвоєння. Тож важливим аспектом реалізації високих очікувань в умовах змішаного навчання є коректна постановка викладачем навчальних цілей і встановлення чітких вимог; розроблення інструкцій до виконання самостійних завдань, алгоритмів і критеріїв оцінювання й самооцінювання виконаної роботи; застосування інтерактивних методів і завдань; залучення студентів до фахово-орієнтованих спільних проєктів, проблемно-пошукових досліджень. У такий спосіб майбутні вчителі фізичної культури вчать визначати навчальні цілі й потреби, виконувати завдання за зразком і творчо взаємодіяти в групі.

На нашу думку, саме використання електронного складника дозволяє збагатити арсенал засобів педагогічного впливу на професійне становлення майбутніх учителів фізичної культури, розширити засоби планування і проєктування, організації та управління, діагностики та контролю, а також корекції й модернізації освітнього процесу. Нові можливості, що забезпечуються розширенням освітнього середовища за межі умовного простору, дозволяє закладам вищої освіти надати віддалений доступ до навчальних матеріалів тим студентам, які не можуть систематично відвідувати аудиторні заняття з поважних причин (наприклад, хвороба, участь у спортивних змаганнях чи навчально-тренувальних зборах, працевлаштування тощо). Роль викладача при цьому зміщується з позиції контролера на позицію наставника, головне завдання якого – зробити навчання легким і цікавим для студента.

Тісно пов'язаний із трьома вищезазначеними четвертий показник якісного змішаного навчання, який автори визначають терміном «володіння навчанням» («ownership of learning») (Horn, Greenbtrg, Shwartz, 2018), що характеризує певний ступінь впливу

студента на процес навчання – конструювання персонального змісту освіти, усвідомлення його значення в подальшій життєдіяльності, здатність до постійного саморозвитку, самовдосконалення. Важливими елементами «володіння навчанням» як інтеріоризації системи знань є самомотивація, самоспрямованість, наполегливість, упевненість у собі, рефлексія, спрямованість особистості до ідеального професійного самовираження. На нашу думку, власне «самість», тобто певна суб'єктність і автономність, є провідними ознаками змішаного навчання, головна мета якого – навчити студента вчитися самостійно, ставити академічні й професійні цілі та обирати ефективні шляхи їх досягнення на основі здобутого досвіду. З огляду на вищезазначене, ми трактуємо четвертий показник як здатність майбутнього вчителя фізичної культури брати на себе відповідальність у навчанні, бути активним суб'єктом освітнього процесу, що є ключовою компетенцією сучасної людини – навчання заради здобуття знань. Згідно з Рекомендаціями Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу ця компетенція включає «усвідомлення власних освітніх потреб та організація процесу навчання, визначення доступних можливостей і вміння долати труднощі для успішного здобуття знань» (Рекомендація, 2006).

Змішане навчання майбутніх учителів фізичної культури передбачає включення студентів у різні рівні освітньої взаємодії – з викладачем і однолітками (дискусії, бесіди, консультування, змагальна діяльність, взаємооцінювання), з онлайн-навчальними практиками (тести, форуми, проблемні навчальні завдання) та з цифровими ресурсами (наприклад, аудіо, відео, електронні підручники, інтерактивні цифрові навчальні об'єкти, ігри та симулятори), що значно розширює спектр навчальних стратегій. Комбінований контент із широкими можливостями налаштування (наприклад, упорядковані модулі, вбудовані в систему управління навчанням, що містять демонстраційні та додаткові матеріали, тренінгові завдання, елементи контролю й оцінювання, які неможливо використати під час практичного заняття в спортивній залі) сприяє збагаченню соціального і практичного досвіду студента, адже формує вміння працювати та

співпрацювати в нових ресурсозбагачених середовищах, навички використання новітніх технологій, практичного застосування творчих ідей. В умовах такої взаємодії студенти більш мотивовані до виконання завдань, бо вони отримують більше джерел та інструментів для розвитку і контролю власних умінь і навичок, мають можливість розподіляти свій час, можуть відстежувати показники свого прогресу в режимі онлайн і покращувати їх у зручний для себе спосіб. Оттак майбутні вчителі фізичної культури отримують певну автономність у побудові індивідуальної освітньої траєкторії та можливість обрати ефективні стратегії і механізми досягнення результатів навчання, що сприяє їхній самоорганізації та самоактуалізації, продуктивності навчання, формуванню професійної позиції, інноваційного педагогічного мислення. Крім того, нові можливості, що забезпечуються розширенням освітнього середовища за межі умовного простору, дозволяють закладам вищої освіти збільшити кількість тих студентів, які не можуть брати участь у заняттях (наприклад, осіб з обмеженими можливостями), а також надати доступ до матеріалів освітньо-професійної програми тим студентам, які з поважних причин не можуть систематично відвідувати заняття (наприклад, участь у спортивних змаганнях чи тренувальних зборах; хвороба, працевлаштування тощо).

Висновки. Отже, якісне змішане навчання можна визначити якісним, якщо воно задовольняє такі вимоги: базується на врахуванні індивідуальних потреб, мотивів, інтересів і здібностей кожного студента; передбачає планомірне формування базових компетенцій на основі попереднього досвіду; забезпечує досягнення студентами вимог державних стандартів, успішне засвоєння освітньо-професійної програми; сприяє формуванню у майбутніх учителів фізичної культури активної суб'єктної позиції у самоорганізації індивідуальної освітньої траєкторії, відповідальності за результати навчання, здатності творчо використовувати здобуті знання, уміння й навички в подальшій професійній діяльності.

Ураховуючи інноваційний характер змішаного навчання, вважаємо, що його впровадження у практику вищої освіти дозволяє розширити межі освітнього середовища, збагатити зміст

програми навчання, залучити додаткові навчальні ресурси, сформувавши новий пізнавальний досвід студентів, забезпечити цілісність їх соціально-фахового становлення і розвитку, а отже, вивести процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на якісно новий рівень, підвищити його ефективність.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в експериментальній перевірці ефективності електронних курсів як засобу ресурсної підтримки процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в умовах змішаного навчання.

Список використаної літератури

- Головань, М. С. (2008). Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*, 3, 23-30.
- Дубасенюк, О. А. (2012). Теоретико-технологічні засади впровадження особистісно орієнтованого підходу у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя. В О. А. Дубасенюк (Ред.), *Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід*. (с. 14-40). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.
- Качалова, Л. П., Качалов, Д. В., & Качалов, А. В. (2007) *Личностно-ориентированный подход в образовании: педагогика личности*. Шадринск: Изд-во «Шадринский дом печати».
- Ніколаєнко, С. (2006). Якість вищої освіти України – погляд у майбутнє. *Світ фінансів*, 3(8), 7-22.
- Пастернак, Н. О. (2004). Модульна технологія навчання у вищих педагогічних закладах освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 4, 32-36.
- Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» (2006). Взято з https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Sxm0HfZRov0J:https://zakon.rada.gov.ua/go/994_975+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.
- Сірман, О. В. (2013). Професійна компетентність майбутнього вчителя фізичної культури як ключовий вектор фахової підготовки. *Педагогіка, психологія і соціологія – Теорія і методика учёбы, воспитания и образования*, 1-4. Взято з <https://www.sworld.com.ua/konfer32/1011.pdf>
- Collis, B., & Moonen, J. (2001). *Flexible Learning in a Digital World: Experiences and expectations*, Kogan Page Limited, London.
- Cotton, K. (November 1989). *Expectations and Student Outcomes*. School Improvement Research Series, Close-Up 7. Retrived from <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/expectations-and-student-outcomes.pdf>
- Davis, H. C., & Fill, K. (2007). Embedding blended learning in a university's teaching culture: Experiences and reflections. *British Journal of Educational Technology*, 38 (5), 817-828.
- Driscoll, M. (2002). *Blended learning: Lets get beyond the hype, E-learning*. Retrived from www.elearningmag.com/itmagazine
- High Expectations* (2013). Retrived from <https://www.edglossary.org/high-expectations/>

- Horn, M. (2013). What Education Can Learn From Kung Fu. *Forbes*. Retrived from <https://www.forbes.com/sites/michaelhorn/2013/08/22/what-education-can-learn-fro> (дата звернення 19.11.2018).
- Horn, M., Greenbtrg, B. & Shwartz, R. (2018). *Blended Learning: Personalizing Education for Student*. Retrived from <https://www.coursera.org/learn/blending-learning-personalization/lecture/WNPOM/definition-of-blended-learning>
- Oh, E., & Park, S. (2009). How are universities involved in blended instruction? *Educational Technology & Society*, 12 (3).
- Procter, C. (2003). *Blended Learning in Practice. Conference or Workshop Item (17th-18th September)*. Retrived from <http://usir.salford.ac.uk/27428/2/BlendedLearningInPractice.pdf>
- Smith, G., & Kurthen, H. (2007). Front-stage and back-stage in hybrid e-learning face-to-face courses. *International Journal on E-Learning*, 6(3), 455-474.
- Tayebinik, M., & Puteh, M. (2012). Blended learning or E-learning? *International Magazine on Advances in Computer Science and Telecommunications (IMACST)*, 3(1), 103-110.

Oksana Danysko

BLENDED LEARNING QUALITY AS FACTOR OF EFFICIENCY IMPROVEMENT OF FUTURE PHYSICAL CULTURE TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING

The necessity of reformation of modern universities as leading institutions of future new Ukrainian school teachers' professional training predetermines the study of the question of implementation of the newest forms, methods, and means in the domestic educational dimension, which is being changed under the influence of information-communicative technologies development. During the last decade, the world rating of innovative educational trends heads the blended learning as methodology, technology and complex of the combined models of educational process organization in the modern conditions of globalization and digitization.

In the article, the parameters of blended learning quality are determined and characterized and in theory, their potential in the efficiency improvement of future physical culture teachers' professional training process is grounded. On the basis of analysis and generalization of foreign scientific literature, the key parameters of blended learning quality are found out, which cooperate both linear, and iterative – personalization, mastery-based learning, student's high expectation, student's ownership. Their prognostic extrapolation in domestic practice of higher education certifies, that blended learning can be defined as quality, if it satisfies such requirements: 1) is based on taking into account individual needs, reasons, interests, and abilities of every student; 2) envisages the systematic formation of fundamental competencies on the basis of previous experience; 3) provides the student's obtaining of state standards requirements, successful mastering of educational-professional programme; 4) assists to form for the future physical culture teachers the active subject position in self-organization of individual educational trajectory, responsibility for the results of studies, ability creatively to use the obtained knowledge, capabilities and skills in further professional activity.

It is marked that introduction of blended learning in the process of future physical culture teachers' professional training in higher educational institutions

assists the broadening of educational environment, the enriching of maintenance of educational programme, the involvement of additional educational resources, the formation of students' new cognitive experience to provide the integrity of their social-professional becoming and development, and thus, to the increase of its efficiency.

Keywords: *blended learning, professional training, future physical culture teachers, quality of education.*

References

- Collis, B., & Moonen, J. (2001). *Flexible Learning in a Digital World: Experiences and expectations*, Kogan Page Limited, London.
- Cotton, K. (November 1989). *Expectations and Student Outcomes*. School Improvement Research Series, Close-Up 7. Retrieved from <https://educationnorthwest.org/sites/default/files/expectations-and-student-outcomes.pdf>
- Davis, H., & Fill, K. (2007). Embedding blended learning in a university's teaching culture: Experiences and reflections. *British Journal of Educational Technology*, 38 (5), 817-828.
- Driscoll, M. (2002). *Blended learning: Lets get beyond the hype, E-learning*. Retrieved from www.elearningmag.com/itmagine
- Dubaseniuk, O. A. (2012). Teoretyko-tehnolohichni zasady vprovadzhennia osobystisno orientovanoho pidkhodu u profesiino-pedahohichnii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia [Theoretical-technological principles of introduction of the person-oriented approach in professional-pedagogical preparation of future teacher]. In O. A. Dubaseniuk (Ed.). *Profesiina pedahohichna osvita: osobystisno orientovanyi pidkhid* (p. 14-40.). Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
- High Expectations (2013). Retrieved from <https://www.edglossary.org/high-expectations/>
- Holovan, M. S. (2008). Kompetentsiia i kompetentnist: dosvid teorii, teoriia dosvidu [Competence and competency: experience of theory, theory of experience]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3, 23-30 [in Ukrainian].
- Horn, M. (2013) What Education Can Learn From Kung Fu. *Forbes*. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/michaelhorn/2013/08/22/what-education-can-learn-fro>
- Horn, M., Greenbtrg, B. & Shwartz, R. (2018). Blended Learning: Personalizing Education for Student. Retrieved from <https://www.coursera.org/learn/blending-learning-personalization/lecture/WNPOM/definition-of-blended-learning>
- Kachalova, L. P., Kachalov, D. V. & Kachalov, A. V. (2007). *Lichnostno-orientirovannyi podkhod v obrazovanii: pedagogika lichnosti* [Person-oriented approach in education: Pedagogy of Personality]. Shadrinsk: Izd-vo «Shadrinskii dom pechati» [in Russian].
- Nikolaenko, S. (2017). Yakist vyshchoi osvity Ukrainy – pohliad u maibutne [Higher education quality of Ukraine – future prospec]. *Svit finansiv*, 3(8), 7-22 [in Ukrainian].
- Oh, E. & Park, S. (2009). How are universities involved in blended instruction? *Educational Technology & Society*, 12(3).
- Pasternak, N. O. (2004). Modulna tekhnolohiia navchannia u vyshchych pedahohichnykh zakladakh osvity [Module educational technology in higher pedagogical educational institutions]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohika*, 4, 32-36 [in Ukrainian].
- Procter, C. (2003). *Blended Learning in Practice. Conference or Workshop Item (17th-18th September)*. Retrieved from : <http://usir.salford.ac.uk/27428/2/BlendedLearningInPractice.pdf>

- Rekomendatsiia 2006/962/IeS Evropeiskoho Parlamentu ta Rady (ES) «Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia» [Recommendation 2006/962/EU of European Parliament and EU Council on “Key Competences for Lifelong Learning»]. (2006). Retrieved from : https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Sxm0HfZRov0J:https://zakon.rada.gov.ua/go/994_975+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua [in Ukrainian].
- Sirman, O. V. (2013). Profesiina kompetentnist maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury yak kliuchovi vektor fakhovoi pidhotovky [Professional competence of the future teacher of physical culture as a key vector of professional training]. *Pedagogika, psihologiia i sotsiologiia – Teoriia i metodika ucheby, vospitaniia i obrazovaniia*, 1-4. Retrieved from : <https://www.sworld.com.ua/konfer32/1011.pdf> [in Ukrainian].
- Smith, G., & Kurthen, H. (2007). Front-stage and back-stage in hybrid e-learning face-to-face courses. *International Journal on E-Learning*, 6(3), 455-474.
- Tayebinik, M. & Puteh, M. (2012). Blended learning or E-learning? *International Magazine on Advances in Computer Science and Telecommunications (IMACST)*, 3(1), 103-110.

Одержано 12.08.2018 р.